

УДК 614.2:616–082

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1394.2026-1.6>

А.Ю. Кордіяк, доктор медичних наук, професор кафедри ортопедичної стоматології ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького», м. Львів, Україна, вул. Пекарська, 69А, індекс 79010, a.kordiyak@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4394-5795>

Р.Р. Братусь-Гриньків, доктор філософії, доцентка кафедри ортопедичної стоматології ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького», м. Львів, Україна, вул. Пекарська, 69А, індекс 79010, ortstom_lviv@ukr.net <https://orcid.org/0000-0003-3073-0381>

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я, МЕДИЧНА ДОПОМОГА, МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ: СПІЛЬНІ ОЗНАКИ ТА КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

Вступ. Поняття «охорона здоров'я», «медична допомога» та «медичні послуги» (послуги з медичного обслуговування населення), попри тісний взаємозв'язок, мають різне змістове наповнення. Відповідно, й терміни, що позначають ці поняття, повинні чітко відображати їх зміст. Адже адаптація українського законодавства до стандартів ЄС передбачає узгодженість понятійно-термінологічного апарату з міжнародними нормами.

Мета – з'ясувати особливості застосування термінів, що позначають взаємопов'язані між собою базові поняття у сфері медицини.

Матеріали та методи дослідження. Нормативно–директивні, медико-технологічні документи, медична облікова документація, а також публікації з PubMed, індексовані у наукометричних базах даних. Методом кількісного контент-аналізу за допомогою програмного забезпечення WordStat 9 (Provalis Research, 2021) провели перевірку відповідності текстового матеріалу згаданих публікацій пошуковим запитам з використанням предметних рубрик MeSH (Medical Subject Headings)

Результати. Держава визнає право кожного громадянина України на охорону здоров'я (категорія сфери публічного права) і забезпечує фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Медичні покази є основною підставою для надання будь-якої медичної допомоги, що регламентується клінічними протоколами і стандартами а її важливою ознакою є фізична, економічна та інформаційна доступність для всіх верств населення. Водночас послуги з медичного обслуговування населення (медичні послуги) не обмежуються медичною та/або реабілітаційною допомогою, хоча й безпосередньо пов'язані з їх наданням. Медичні послуги, як об'єкт приватного права, є формою реалізації пацієнтом права на охорону здоров'я, що передбачає договірні відносини, тоді як медична допомога (один із об'єктів цивільного права) поєднує конституційні гарантії держави та особисті немайнові права.

Висновки. 1. Діяльність фахівців з організації охорони здоров'я (громадського здоров'я), надання медичної допомоги чи медичних послуг має спільну мету – збереження та покращення здоров'я людини. Різне значення термінів, що позначають ці три поняття, зумовлене відмінностями способів і засобів досягнення цієї мети. 2. З урахуванням особливостей кожного з видів діяльності, медична допомога, як сегмент системи охорони здоров'я, може передбачати надання певних медичних послуг, або бути частиною послуг з медичного обслуговування.

Ключові слова: медична галузь, гарантії держави, терміни і поняття.

A.Yu. Kordiyak, Doctor of Medical Sciences, Professor at the Department of Prosthetic Dentistry, State Non-Profit Enterprise “Danylo Halytsky Lviv National Medical University”, Lviv, Ukraine, 69A Pekarska str, postal code 79010, a.kordiyak@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4394-5795>

R.R. Bratus-Hrynkiv, Philosophy Doctor, Associate Professor at the Department of Prosthetic Dentistry, State Non-Profit Enterprise “Danylo Halytsky Lviv National Medical University”, Lviv, Ukraine, 69A Pekarska str, postal code 79010, ortstom_lviv@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-3073-0381>

HEALTH CARE, MEDICAL AID, MEDICAL SERVICES: COMMON FEATURES AND CRITERIA FOR DIFFERENTIATION

Introduction. The terms “health care,” “medical aid,” and “medical services” (services related to the medical care of the population), despite their close interconnection, have different meanings. Accordingly, the terms used to denote these concepts must clearly reflect their meaning. After all, the adaptation of Ukrainian legislation to EU standards requires the conceptual and terminological apparatus to be consistent with international norms.

The aim is to identify the peculiarities of the use of terms denoting interrelated basic concepts in the field of medicine.

Materials and methods. Regulatory and directive documents, medical and technological documents, medical records, as well as publications from PubMed indexed in scientometric databases. Using quantitative content analysis with WordStat 9 software (Provalis Research, 2021), we checked the text material of the publications mentioned against search queries using MeSH (Medical Subject Headings) subject headings.

Results. The state recognizes the right of every citizen of Ukraine to health care (a category of public law) and provides funding for relevant socio-economic medical, sanitary, health, and preventive programs. Medical indications are the main basis for providing any medical aid, which is regulated by clinical protocols and standards, and its important feature is physical, economic, and informational accessibility for all segments of the population. At the same time, medical assistance for the population (medical services) are not limited to medical and/or rehabilitation care, although they are directly related to their provision. Medical services as an object of private law are a form of the patient's right to health care, which involves contractual relations, while medical care (one of the objects of civil law) combines constitutional guarantees of the state and personal non-property rights.

Conclusions. 1. The activities of specialists in the organization of health care (public health), the provision of medical aid or medical services have a common goal – to preserve and improve human health. The different meanings of the terms denoting these three concepts are due to differences in the methods and means of achieving this goal. 2. Considering specificity of each type of activity, medical aid as a segment of the healthcare system may involve the provision of certain medical services, or be part of medical assistance.

Key words: medical branch, state guarantees, terms and concepts.

Вступ. Розроблення стратегій і здійснення соціальних, економічних та правових заходів задля забезпечення добробуту населення що є пріоритетним напрямком і однією з ключових сфер діяльності суспільства і держави, безпосередньо стосується й системи охорони здоров'я [1–3]. Адже серед прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, закріплених у розділі 2 Конституції України – право кожного на соціальний захист (ст. 46), на достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування одяг житло (ст. 48), на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст.49), а також на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди (ст. 50) [4, 5].

Реформи в системі охорони здоров'я будь-якої країни завжди спрямовані на розбудову доступної та якісної медичної допомоги, що створює умови для збереження й зміцнення здоров'я громадян, забезпечення оптималь-

ної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливої індивідуальній тривалості її життя [6–9]. Важливою складовою медичної реформи є Програма державних гарантій медичного обслуговування населення з визначеним переліком та обсягом медичних послуг, медичних виробів та лікарських засобів, повна оплата надання яких пацієнтам гарантована за рахунок коштів Державного бюджету України [10, 11]. Водночас, поряд з вирішенням питань щодо матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), сучасні суспільні запити стосуються й удосконалення екологічної політики санітарного законодавства, створення в Україні комплексної системи громадського здоров'я. Зрозуміло також, що адаптація українського законодавства до стандартів ЄС передбачає узгодженість понятійно-термінологічного апарату з міжнародними нормами.

Слід зазначити, що поняття «охорона здоров'я», «медична допомога» та «медичні

послуги» (послуги з медичного обслуговування населення), визначені у ст.3 Закону України № 2801-ХІІ від 19.11.1992 «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (далі – Основи), попри тісний взаємозв'язок, мають різне змістове наповнення [12]. Так, охорону здоров'я пов'язують зі «стратегічними інструментами» формування державної політики, медичну допомогу розглядають як центральний елемент реалізації цієї політики, а медичні послуги – як «тактичні одиниці» медичного втручання [6; 13; 1]. Відповідно, й терміни, що позначають ці поняття, повинні чітко відображати їх зміст. Сприйняття та усвідомлення цих відмінностей, на нашу думку, допоможе краще зрозуміти загальну структуру сучасної медичної галузі та водночас полегшити взаємодію пацієнтів з працівниками закладів охорони здоров'я.

Мета цієї аналітичної проблемної статті – з'ясувати особливості застосування термінів, що позначають взаємопов'язані між собою базові поняття у сфері медицини.

Матеріали та методи дослідження. Ознайомилися з нормативно–директивними документами у сфері охорони здоров'я, Законами України, постановами та наказами МОЗ з 2014 по 2025 рр. Зібрали та проаналізували 45 медико-технологічних документів відділу медичної статистики Львівського обласного медичного інформаційно–аналітичного центру (клінічні рекомендації / медичні стандарти та уніфіковані клінічні протоколи інструкції та методичні рекомендації для медичних працівників). Опрацювали нормативно-правові акти департаменту охорони здоров'я ЛОДА/ЛОВА, а також локальні протоколи медичної допомоги та медичну облікову документацію Стomatологічного медичного центру Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького за період 2017–2025 рр.

За темою дослідження упорядкували 132 медичні публікації, індексовані у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science, Google Scholar, Index Copernicus, MedLine Science Direct з електронної бази даних PubMed

за останні 10 років. Методом кількісного контент-аналізу за допомогою програмного забезпечення WordStat 9 (Provalis Research, 2021) провели перевірку відповідності текстового матеріалу згаданих публікацій пошуковим запитам з використанням предметних рубрик MeSH (Medical Subject Headings) [14]. У такий спосіб для детального аналізу відібрали джерела, де терміни «охорона здоров'я» (health care), «медична допомога» (medical aid) та «медичні послуги» (medical services) зустрічалися найчастіше.

Дане дослідження є фрагментом планової НДР кафедри ортопедичної стоматології ДНП ЛНМУ імені Данила Галицького «Опрацювання та вдосконалення методів діагностики та лікування пацієнтів з дефектами деформаціями та функціональними розладами зубо-щелепної системи із застосуванням сучасних цифрових технологій» (витяг №1 засідання комісії з питань етики наукових досліджень, експериментальних розробок і наукових творів ЛНМУ імені Данила Галицького від 15.01.2024 р.)

Результати досліджень та їх обговорення. Насамперед зазначимо що держава визнає право кожного громадянина України на охорону здоров'я (Стаття 8 Основ), а захист цього права забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм [10; 12]. Формування та реалізацію державної політики, включно зі затвердженням стандартів (протоколів) медичної допомоги, ліцензуванням і акредитацією ЗОЗ та атестацією лікарів, забезпечує МОЗ як центральний орган виконавчої влади в галузі охорони здоров'я [4; 5].

Утім, на сьогодні не існує чіткої класифікації прав, що виникають при здійсненні та захисті права на здоров'я, немає й єдиного нормативно-правового акту, який би регулював такі суспільні відносини [2; 15]. Більше того, якраз право на охорону здоров'я як те, що гарантує фізичне існування людини і є умовою реалізації всіх інших її прав, дотепер вважають одним

із загально соціальних невідчужуваних прав людини та ототожнюють з поняттям «право на здоров'я». Проте дійсно природним та невідчужуваним є саме право людини на здоров'я. Натомість право на охорону здоров'я – це, по-перше, можливість кожного самостійно вчиняти певні дії або вживати заходи (профілактичні огляди, щеплення тощо) заради власного блага. А по-друге – це можливість громадянина вимагати від держави в особі уповноважених органів забезпечення реалізації цього права [5; 16–18].

Станом на сьогодні медичні заклади отримують кошти за новою моделлю фінансування, де Національна служба здоров'я України виконує функцію державного страховика. Власне в межах Програми медичних гарантій за кошти Національної служби здоров'я України кожен громадянин має право на безоплатне отримання у державних та комунальних ЗОЗ екстреної, первинної, спеціалізованої, паліативної допомоги та медичної реабілітації. Окрім того, на підставі аналізу термінів «безоплатно» і «медична допомога» у системному зв'язку з іншими аналогічними поняттями, що застосовуються в Конституції України, законах України та міжнародних договорах, відбулося доповнення змісту самого поняття «медична допомога» [5; 10; 11].

Медична допомога визначена як діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику та лікування (ст. 3 Основ) регламентується клінічними протоколами і стандартами надання допомоги. Медичні покази є основною підставою для надання будь-якої медичної допомоги, а її важливою ознакою є фізична (досяжність), економічна (спроможність) та інформаційна доступність для всіх верств населення [7; 19–21].

Так, повнолітні пацієнти мають право на вільний вибір лікаря і лікувального закладу (ст. 38 Основ). Окремо виділяють право на отримання достовірної і повної інформації про стан свого здоров'я, зокрема – на таємницю про стан здоров'я, факт звернення за медич-

ною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при медичному обстеженні (ст. 39 Основ зі змінами та доповненнями від 27.04.2007 р). Відповідно до ст. 43 Основ, для застосування методів діагностики профілактики та лікування необхідна згода поінформованого пацієнта, а пацієнт, який набув повної цивільної дієздатності і усвідомлює значення своїх дій, має право відмовитися від лікування. (ст. 43 Основ зі змінами та доповненнями від 27.04.2007 р.) [12]. Також слід зазначити що правові основи надання медичної допомоги не мають на меті загрожувати відповідальністю.

Згідно з Конституцією України держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. Водночас послуги з медичного обслуговування населення (медичні послуги) як конкретизований інструмент медичної діяльності не обмежуються медичною та/або реабілітаційною допомогою, хоча й безпосередньо пов'язані з їх наданням [5; 6].

Поняття «медична послуга» з'явилося у законодавстві України ще на початку 90-х років минулого сторіччя, однак дотепер у більшості актів чинного законодавства це поняття використовується набагато рідше, ніж поняття «медична допомога» [6; 13]. Медичну послугу можна окреслити як сукупність професійних дій медичного працівника (виконавця) спрямованих на задоволення потреб пацієнта (замовника споживача послуг). Водночас для медичної послуги (консультації, лабораторного дослідження, інструментальної процедури, оперативного втручання тощо) у процесі її надання характерною є чітка структура правовідносин. Медичні послуги оцінюють за рівнем якості (невіддільним від поняття безпеки з урахуванням обґрунтованого ризику) та результативності, а також фінансової вимірності [3; 15; 22–24]. Замовником медичної послуги можуть бути держава, відповідні органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи. Медичні послуги надаються у межах Програми медичних гарантій або договірній основі включно з платними

послугами, які регулюються цивільно-правовими нормами [11; 16]. Мабуть саме з огляду на це уряд в липні 2024 року визначив перелік випадків, за яких ЗОЗ державної та комунальної форм власності можуть надавати платні медичні та додаткові послуги пацієнтам, що не покриваються програмою медичних гарантій відповідна постанова набула чинності з 1 січня 2025 року відповідна постанова набула чинності з 1 січня 2025 року.

Безперечно, взаємодія між пацієнтом і лікувально-профілактичною установою, медичними працівниками, а також питання ліцензування, безпеки та захисту прав споживачів, є предметом правового регулювання [6; 13; 25–27] (табл. 1).

Адже медичне право як в Україні, так і за її межами – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у процесі здійснення медичної діяльності, реалізації прав людини на здоров'я та контроль якості медичних послуг [22; 28; 29]. Так, категорія «охорона здоров'я» визначає державні зобов'язання перед суспільством і належить до сфери публічного права – сукупності галузей права, що регулюють відносини, пов'язані з реалізацією загальнодержавних або суспільних інтересів. Зі свого боку, терміни «медична допомога» і «медичні послуги» в правовому розумінні вказують на відмінності цивільно-правової природи відносин. Так, надання медичної допомоги регулюється нормами цивільного права, що регулює майнові та пов'язані з ними особисті немайнові відносини. Цивільним кодексом України (далі – ЦК), до речі, регулюється право фізичної особи на надання їй медичної допомоги (ст. 284), право

повнолітньої фізичної особи на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я (ст. 285), а також право фізичної особи на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз а також про відомості одержані при її обстеженні (ст. 286) [22; 30]. Основною підставою та змістом відносин з приводу її надання медичної послуги є договір між пацієнтом і фізичною особою або закладом, що надає послугу, Фактичні ознаки медичної послуги дозволяють розкривати її зміст через категорію «благо» (наприклад повне одужання пацієнта), отже розглядати як один з об'єктів цивільних прав (ст. 177 ЦК) [16]. Слід однак зауважити, що настання такого результату залежить не лише від виконавця, але й від зовнішніх стосовно його професійних дій обставин. Відтак надання медичної послуги здійснюється у правовій формі договірного зобов'язання, загальний вигляд якого закріплений у ст. 901 ЦК, а самі медичні послуги стають предметом регулювання нормами приватного права, однією з галузей якого власне і є цивільне право [13; 15; 30].

Можна погодитися з твердженням про те, що медичні послуги як об'єкт приватного права є формою реалізації пацієнтом права на охорону здоров'я, що передбачає договірні відносини. Медична допомога як один із об'єктів цивільного права – це міжгалузеве поняття, що поєднує конституційні гарантії держави та особисті немайнові права, спрямовані на покращення здоров'я [1; 6; 30; 31]. Таким чином, можливість регулювання правовідносини з надання медичної допомоги за допомогою норм різних галузей права під-

Таблиця 1

Критерії визначення охорони здоров'я, медичної допомоги і медичної послуги

Критерій	Охорона здоров'я	Медична допомога	Медичні послуги
Системний рівень	Державний (макрорівень)	Міжгалузевий (мезорівень)	Регіональний (мікрорівень)
Умови здійснення	Реалізація державної політики (медичні та суміжні заходи)	Організація діяльності закладів охорони здоров'я	Договір про надання медичної послуги
Правове регулювання	Норми публічного права	Норми цивільного права	Норми приватного права

тверджує комплексну природу та універсальний характер медичного права: воно водночас логічно вбудовується в структуру як правової, так і медичної науки [29; 32; 33].

Висновки: 1. Діяльність фахівців з організації охорони здоров'я (громадського здоров'я), надання медичної допомоги чи медичних послуг має спільну мету – збереження та покращення здоров'я людини. Різні значення термінів, що позначають ці три

поняття, зумовлене відмінностями способів і засобів досягнення цієї мети.

2. З урахуванням особливостей кожного з видів діяльності, медична допомога, як сегмент системи охорони здоров'я, може передбачати надання певних медичних послуг, або бути частиною послуг з медичного обслуговування.

Джерела фінансування досліджень: власні кошти.

Література:

1. Endalamaw A., Gilks C.F., Ambaw F., Assefa Y. Universality of universal health coverage: A scoping review. *PLoS One*. 2022 Aug 22;17(8):e0269507. DOI: 10.1371/journal.pone.0269507. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35994455/>
2. Решота Н. Класифікація основних моделей медичних систем у світі та шлях України. *InGenius*. URL: <https://ingeniusua.org/articles/klassifikatsiya-osnovnykh-modeley-medychnykh-system-u-sviti-ta-shlyakh-ukrayiny> 11.06.2020.
3. Шевчук Р.В. Роль публічного управління у поліпшенні якості та доступності медичних послуг в Україні. *Держава та регіони. Серія Публічне управління і адміністрування*. 2023. Т №2. С. 66–70.
4. Верховна Рада України. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>
5. Демченко І.С. Охорона здоров'я у конституційному вимірі: аналіз статті 49 Конституції України. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць*. Одеса: ВД «Гельветика» 2017. С. 35–45.
6. Rao N., Chang J., Paydarfar D. Characterizing the performance of emergency medical transport time metrics in a residentially segregated community. *The American Journal of Emergency Medicine*. 2021. Т №50. С.111–119.
7. Федоренко М. Про види медичної допомоги. *Науково-виробничий журнал ОХОРОНА ПРАЦІ*. 2024 Т №1. URL: <https://ohoronapraci.kiev.ua/article/news/pro-vidi-medichnoi-dopomogi> 06.09.2024
8. Оніщенко О.В., Корчевська О.В. Медична послуга як об'єкт цивільних прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право*. 2012. Т № 20(2(1)). С. 222–224.
9. Сідей О.В. Види особистих немайнових прав, пов'язаних із правом на здоров'я. *Проблеми цивільного права та процесу: зб. наук. праць*. 2018. С.280–282.
10. Freyer O., Jayabalan S., Kather J.N., Gilbert S. Overcoming regulatory barriers to the implementation of AI agents in healthcare. *Nature Medicine*. 2025. Vol. 18, Issue 31(10). P. 3239–43.
11. Купріянова О. Що таке Програма медичних гарантій. *Експертус Медична справа*. 2025. URL: <https://medplatforma.com.ua/news/104458-shcho-take-programa-medychnykh-garantii>
12. Відомості Верховної Ради України (ВВР). Основи законодавства України про охорону здоров'я. 1993, № 4, ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
13. Endalamaw A., Khatri R.B., Erku D., et al. Successes and challenges towards improving quality of primary health care services: a scoping review. *BMC Health Services Research*. 2023 Vol. 23, Issue. P. 893.
14. WORDSTAT 9 Text Analytics Software User's Guide. *Provalis Research*. 2021. 297 p. URL: <https://provalisresearch.com/%0ADocuments/WordStat9.pdf>
15. Нікітіна Т. Специфіка медичних послуг (допомоги) в контексті реформування системи медичного обслуговування населення. *Часопис Київського університету права*. 2021. Т № 2. С. 209–14.
16. Солодовник О.В. Ознаки медичної послуги як об'єкта цивільних прав. *Проблеми цивільного права та процесу*. Вінниця: збір. наук. праць 2024. С. 264–7. URL: [https://eprints.zu.edu.ua/39974/1/Солодовник Збірник конф. 24.05.2024.pdf](https://eprints.zu.edu.ua/39974/1/Солодовник%20Збірник%20конф.%2024.05.2024.pdf)
17. Герц А.А. Медична послуга як об'єкт правового регулювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету Серія: Юриспруденція*. 2015. Т № 15(2). С. 11–3.
18. Берназ-Лукавецька О.М., Подсядло Р.П. Медичні послуги та медична допомога: порівняльно-правовий аналіз. *Часопис цивілістики*. 2017. Т №24. С. 57–61.
19. Бухало Г.О. Поняття “медичне обслуговування”, «медична допомога» та медична послуга: критерії розмежування. *Конференція з міжнародною участю “Основні тенденції сучасного реформування законодавства в сфері охорони*

- здоров'я": збірник матеріалів науково-практичної конференції. Запоріжжя. 2024. С. 7–10.
20. Huang T.-Y., Togun A., Boese T., Dowd B.E. Analysis of Affordable Health Care. *Medical Care*. 2022. Vol. 60, Issue 9. P. 718–25.
 21. Закон України Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. *Відомості Верховної Ради*. 2018. Т. № 5. С. 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2168-19#Text>
 22. Czwikla J., Rothgang H., Schwendicke F., Hoffmann F. Dental care utilization among home care recipients, nursing home residents, and older adults not in need of long-term care: An observational study based on German insurance claims data. *Journal of Dentistry*. 2023. 136:104627. DOI: 10.1016/j.jdent.2023.104627.
 23. Lancaster S., Leggio W.J., Ashford S. et al. Defining priorities for emergency medical services education research: A modified Delphi study. *JACEP Open*. 2023. Vol. 4, Issue.1:e12882. URL: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2688115224001358>
 24. Farcas A.M., Joiner A.P., Rudman J.S., et al. Disparities in Emergency Medical Services Care Delivery in the United States: A Scoping Review. *Prehospital Emerg Care*. 2022. Vol. 27. Issue 2. P. 1–14.
 25. Hoops K., Pittman E.I., Stockwell D.C. Disparities in Patient Safety Voluntary Event Reporting: A Scoping Review. *The Joint Commission Journal on Quality and Patient Safety*. 2024. Vol. 50, Issue 1. P. 41–8.
 26. Ablard S., Miller E., Poulton S., et al. Delivery of public health interventions by the ambulance sector: a scoping review. *BMC Public Health*. 2023 Vol. 24, Issue 23(1). P. 2082.
 27. Мостовенко О.С. Співвідношення понять «медична допомога» та «медична послуга» у контексті реалізації конституційних прав громадян. *Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія ПРАВО*. 2017. Т. №44(1). С. 59–62.
 28. Owens A., Holroyd B.R., McLane P. Patient race, ethnicity, and care in the emergency department: A scoping review. *Canadian Journal of Emergency Medicine*. 2020. Vol. 22. Issue 2. P. 245–53.
 29. Kapitan O. The paradigm of the development of medical law in Ukraine. *Visnik Nacional'nogo universitetu «Lvivska politehnika» Seria Uridicni nauki*. Vol. 10, Issue 38. P. 49–56. DOI: 10.23939/law2023.38.049
 30. Castagna C., Huff A., Douglas A. et al. Stratifying the population based on health risk: identification of patient key health risk factors through consensus techniques. *BMC Prim care*. 2025. Vol. 26, Issue 1. P. 229. URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/40684090>
 31. Bell F., Crabtree R., Wilson C., Miller E., Byrne R. Ambulance service recognition of health inequalities and activities for reduction: An evidence and gap map of the published literature. *British paramedic journal*. 2024. Vol. 1, Issue 9(1). P. 47–57.
 32. Coran J.J., Schario M.E., Pronovost P.J. Stratifying for Value: An Updated Population Health Risk Stratification Approach. *Population Health Management*. 2022. Vol. 25, Issue 1. P. 91–9.
 33. Cliff B.Q., Avancena A.L.V., Hirth R.A., Lee S.-Y.D. The Impact of Choosing Wisely Interventions on Low – Value Medical Services: A Systematic Review. *Milbank Q*. 2021. Vol. 99, Issue 4. P. 1024–58.

References:

1. Endalamaw, A., Gilks, C. F., Ambaw, F., & Assefa, Y. (2022). Universality of universal health coverage: A scoping review. *PLoS One*, 17(8), e0269507. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0269507>
2. Reshota, N. (2020). Klasyfikatsiia osnovnykh modelei medychnykh system u sviti ta shliakh Ukrainy [Classification of the main models of healthcare systems in the world and the path of Ukraine]. *InGenius*. Retrieved from: <https://ingeniusua.org/articles/klasyfikatsiya-osnovnykh-modeley-medychnykh-system-u-sviti-ta-shlyakh-ukrainy> [in Ukrainian].
3. Shevchuk, R. V. (2023). Rol publichnoho upravlinnia u polipshenni yakosti ta dostupnosti medychnykh posluh v Ukraini [The role of public administration in improving the quality and accessibility of medical services in Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Publichne upravlinnia i administruvannia – State and Regions. Series: Public Administration and Administration*, 2, 66–70. [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (1996). Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].
5. Demchenko, I. S. (2017). Okhorona zdorovia u konstytutsiinomu vymiri: analiz statti 49 Konstytutsii Ukrainy [Healthcare in the constitutional dimension: analysis of Article 49 of the Constitution of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavy i prava – Actual problems of state and law*, 35–45. [in Ukrainian].
6. Rao, N., Chang, J., & Paydarfar, D. (2021). Characterizing the performance of emergency medical transport time metrics in a residentially segregated community. *The American Journal of Emergency Medicine*, 50, 111–119.

7. Fedorenko, M. (2024). Pro vydy medychnoi dopomohy [On types of medical care]. *Okhorona pratsi – Labour protection, 1*. Retrieved from: <https://ohoronapraci.kiev.ua/article/news/pro-vidi-medichnoi-dopomogi> [in Ukrainian].
8. Onishchenko, O. V., & Korchevska, O. V. (2012). Medychna posluga yak ob'ekt tsyvilnykh prav [Medical service as an object of civil rights]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 20(2(1)), 222–224. [in Ukrainian].
9. Sidei, O. V. (2018). Vydy osobystykh nemainovykh prav, poviazanykh iz pravom na zdorovia [Types of personal non-property rights related to the right to health]. *Problemy tsyvilnoho prava ta protsesu – Problems of civil law and process*, 280–282. [in Ukrainian].
10. Freyer, O., Jayabalan, S., Kather, J. N., & Gilbert, S. (2025). Overcoming regulatory barriers to the implementation of AI agents in healthcare. *Nature Medicine*, 31(10), 3239–3243.
11. Kupriianova, O. (2025). Shcho take Prohrama medychnykh harantii [What is the Medical Guarantees Program]. *Ekspertus Medychna sprava – Expertus Medical Affairs*. Retrieved from: <https://medplatforma.com.ua/news/104458-shcho-take-programa-medychnykh-garantii> [in Ukrainian].
12. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. (1993). Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia [Fundamentals of the legislation of Ukraine on healthcare], 4, Art. 19. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
13. Endalamaw, A., Khatri, R. B., Erku, D., et al. (2023). Successes and challenges towards improving quality of primary health care services: A scoping review. *BMC Health Services Research*, 23, 893.
14. Provalis Research. (2021). *WORDSTAT 9 Text Analytics Software User's Guide*. Retrieved from: <https://provalisresearch.com/Documents/WordStat9.pdf>
15. Nikitina, T. (2021). Spetsyfika medychnykh posluh (dopomohy) v konteksti reformuvannia systemy medychnoho obsluhovuvannia naseleennia [Specifics of medical services (care) in the context of healthcare system reform]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2, 209–214. [in Ukrainian].
16. Solodovnyk, O. V. (2024). Oznaky medychnoi posluhy yak ob'ekta tsyvilnykh prav [Features of medical service as an object of civil rights]. *Problemy tsyvilnoho prava ta protsesu – Problems of civil law and process*, 264–267. Retrieved from: <https://eprints.zu.edu.ua/39974/1/СОЛОДОВНИК> [in Ukrainian].
17. Herts, A. A. (2015). Medychna posluga yak ob'ekt pravovoho rehuliuвання [Medical service as an object of legal regulation]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Yurysprudentsiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence*, 15(2), 11–13. [in Ukrainian].
18. Bernaz-Lukavetska, O. M., & Podsiadlo, R. P. (2017). Medychni posluhy ta medychna dopomoha: porivnialno-pravovyi analiz [Medical services and medical care: comparative legal analysis]. *Chasopys tsyvilistyky – Journal of Civil Studies*, 24, 57–61. [in Ukrainian].
19. Bukhalo, H. O. (2024). Poniattia “medychne obsluhovuvannia”, “medychna dopomoha” ta medychna posluga: kryterii rozmezhuвання [Concepts of medical service and care: criteria for differentiation]. *Osnovni tendentsii suchasnoho reformuvannia zakonodavstva v sferi okhorony zdorovia – Main trends in modern healthcare legislation reform*, 7–10. [in Ukrainian].
20. Huang, T.-Y., Togun, A., Boese, T., & Dowd, B. E. (2022). Analysis of affordable health care. *Medical Care*, 60(9), 718–725.
21. Zakon Ukrainy. (2018). Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia [On state financial guarantees of healthcare services]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Bulletin of the Verkhovna Rada*, 5, 31. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2168-19#Text> [in Ukrainian].
22. Czwikla, J., Rothgang, H., Schwendicke, F., & Hoffmann, F. (2023). Dental care utilization among older adults. *Journal of Dentistry*, 136, 104627.
23. Lancaster, S., Leggio, W. J., Ashford, S., et al. (2023). Defining priorities for emergency medical services education research. *JACEP Open*, 4(1), e12882. Retrieved from: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2688115224001358>
24. Farcas, A. M., Joiner, A. P., Rudman, J. S., et al. (2022). Disparities in emergency medical services care delivery. *Prehospital Emergency Care*, 27(2), 1–14.
25. Hoops, K., Pittman, E. L., & Stockwell, D. C. (2024). Disparities in patient safety reporting. *The Joint Commission Journal on Quality and Patient Safety*, 50(1), 41–48.
26. Ablard, S., Miller, E., Poulton, S., et al. (2023). Delivery of public health interventions by ambulance sector. *BMC Public Health*, 23(1), 2082.
27. Mostovenko, O. S. (2017). Spivvidnoshennia poniat “medychna dopomoha” ta “medychna posluga” [Correlation between medical care and medical service]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 44(1), 59–62. [in Ukrainian].

28. Owens, A., Holroyd, B. R., & McLane, P. (2020). Patient race, ethnicity, and care in emergency departments. *Canadian Journal of Emergency Medicine*, 22(2), 245–253.
29. Kapitan, O. (2023). The paradigm of the development of medical law in Ukraine. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhniky". Seriya: Yurydychni nauky – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 10(38), 49–56.
30. Castagna, C., Huff, A., Douglas, A., et al. (2025). Stratifying the population based on health risk. *BMC Primary Care*, 26(1), 229. Retrieved from: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/40684090>
31. Bell, F., Crabtree, R., Wilson, C., Miller, E., & Byrne, R. (2024). Ambulance service recognition of health inequalities. *British Paramedic Journal*, 9(1), 47–57.
32. Coran, J. J., Schario, M. E., & Pronovost, P. J. (2022). Stratifying for value. *Population Health Management*, 25(1), 91–99.
33. Cliff, B. Q., Avancena, A. L. V., Hirth, R. A., & Lee, S.-Y. D. (2021). The impact of Choosing Wisely interventions. *Milbank Quarterly*, 99(4), 1024–1058.

Конфлікт інтересів: автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Дата першого надходження статті до видання: 12.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

